

AL PATRILEA CONGRES ANUAL DE ZOOLOGIE AL MUZEULUI "GRIGORE ANTIPA" 21-23 NOIEMBRIE 2012, BUCUREȘTI

IMPORTANȚA SUINELOR DOMESTICE (*SUS SCROFA DOMESTICUS*) ÎN ECONOMIA ALIMENTARĂ A AȘEZĂRILOR DIN PERIOADA BRONZULUI DIN ROMÂNIA

Simina Stanc, Luminita Bejenaru

Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Facultatea de Biologie, Bd. Carol I, 20A, 700505, Iași, România, simina_stanc@yahoo.com, lumib@uaic.ro

Acest studiu reprezintă o sinteză bazată pe date rezultate din analiza eșantioanelor aparținând culturilor epocii bronzului (inclusiv perioada de trecere Neolitic-Bronz), din spațiul carpatodunărean, de pe teritoriul actualului stat România.

Studiul reflectă modul de subsistență al comunităților umane din epoca Bronzului, pornind de la analizele arheozoologice. Studiile arheozoologice anterioare relativ la epoca bronzului au luat în discuție fauna descoperită în diverse părți ale țării (Haimovici, 1964; El Susi, 1996; Bindea, 2008). Resturile de mamifere din epoca Bronzului sunt descrise în termeni de frecvențe, bazat pe numărul de resturi identificate pentru fiecare specie în parte (NR).

Majoritatea studiilor arheozoologice din România se ocupă de problema practicilor de subsistență, pornind de la speciile de animale identificate, proporția animalelor domestice față de a celor sălbatice și utilitatea animalelor.

În eșantioanele din perioada Bronzului mamiferele domestice sunt majoritare, iar creșterea animalelor era o ocupație foarte importantă pentru comunitățile de pe teritoriul României; resturile de animale sălbatice sunt prezente, dar în proporții reduse. Ponderea mamiferelor domestice în eșantioane variază de la o perioadă la alta, de la 78,76% în perioada de tranziție Neolitic-Bronz, până la 95,12% în Bronzul târziu.

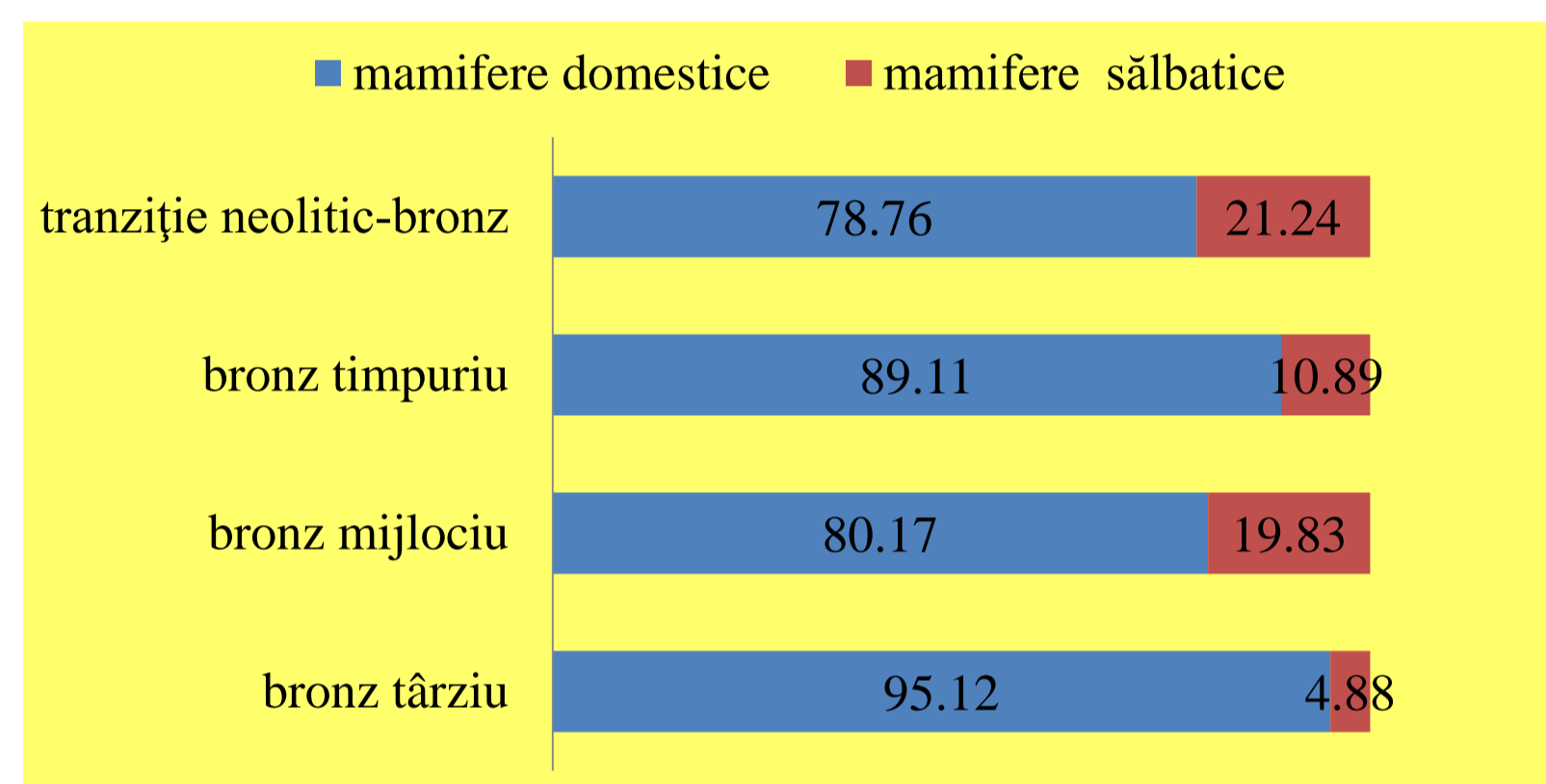
Perioadă (Vulpe, 1996)	Culturi care cuprind eșantioanele luate în studiu
Tranziție neolitic-bronz (3800-3500 BC)	Foltesti, Horodistea, Erbiceni, Cernavoda
Bronz timpuriu (3500-2200 BC)	Cotofeni, Iernut, Glina, Gornea-Orlești, Livezile
Bronz mijlociu (2200-1600/1500 BC)	Otomani, Vatina, Monteoru, Tei, Wietenberg, Verbicioara, Pecica, Costișa
Bronz târziu (1600/1500-1100 BC)	Noua

Perioada bronzului în România este împărțită în Bronz timpuriu (3500-2200 BC), Bronz mijlociu (2200-1600/1500 BC) și Bronz târziu (1600/1500-1100 BC).

Așezările luate în studiu aparțin diverselor culturi și etape ale epocii bronzului, sunt răspândite pe tot teritoriul României. Ele au fost grupate în funcție de regiunile istorice: Moldova (12 eșantioane), Muntenia și Oltenia (5 eșantioane), Banat (3 eșantioane), Transilvania (14 eșantioane).

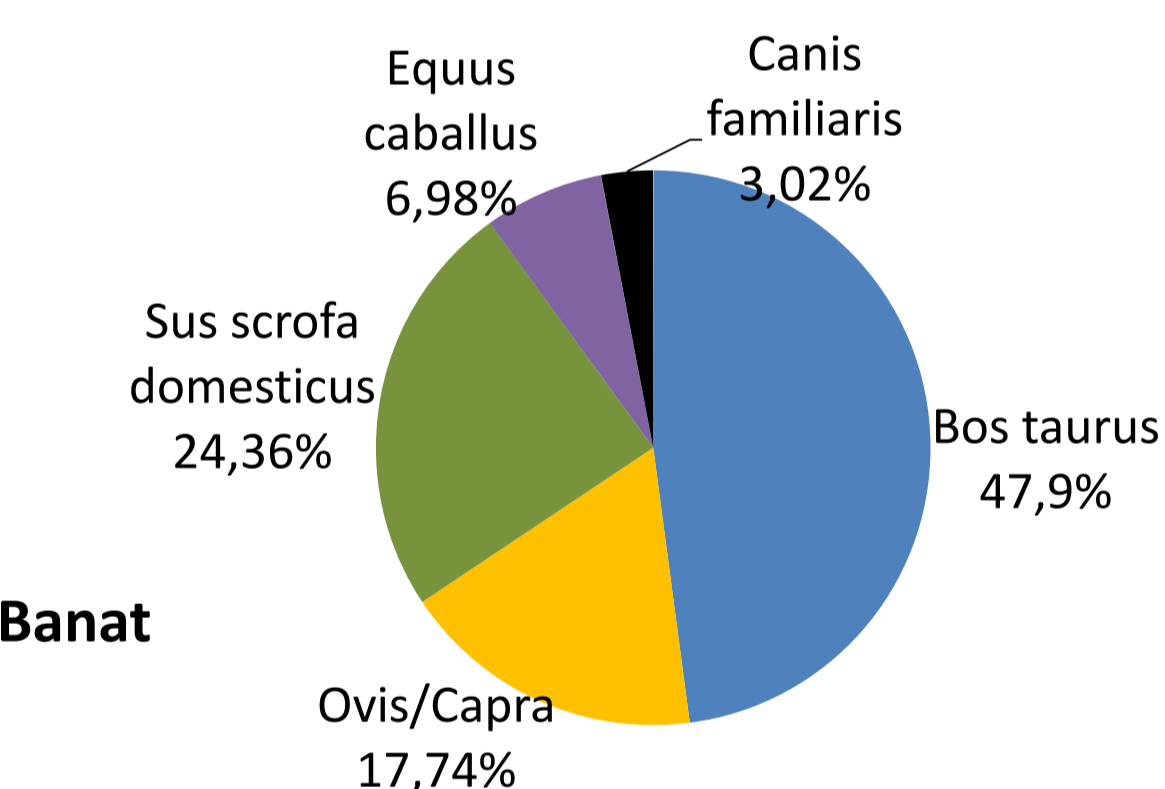
În plus, alte 11 eșantioane aparținând perioadei de trecere de la Neolitic la Bronz, au mai fost luate în studiu.

Perioadă	<i>Bos taurus</i> NR	<i>Ovis aries</i> / <i>Capra hircus</i> NR	<i>Sus scrofa domesticus</i> NR	<i>Equus caballus</i> NR	<i>Canis familiaris</i> NR	Total mamifere domestice NR	Total mamifere identificate NR
Tranziție neolitic-bronz	1260	1857	535	122	71	3845	4882
Bronz timpuriu	1794	1434	527	28	61	3844	4314
Bronz mijlociu	9703	2704	4320	1079	476	18282	22803
Bronz târziu	8532	3414	2433	1098	112	15589	16389

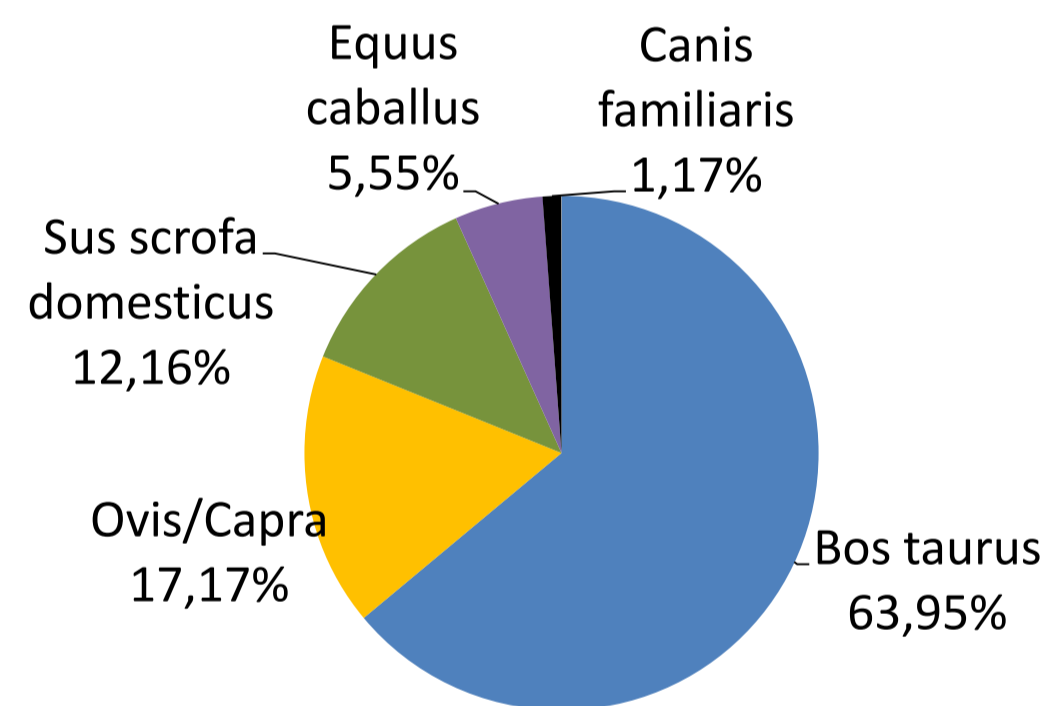

Speciile de mamifere domestice identificate sunt: bovina (*Bos taurus*), oaia (*Ovis aries*), capra (*Capra hircus*), porcul (*Sus scrofa domesticus*), calul (*Equus caballus*) și câinele (*Canis familiaris*).

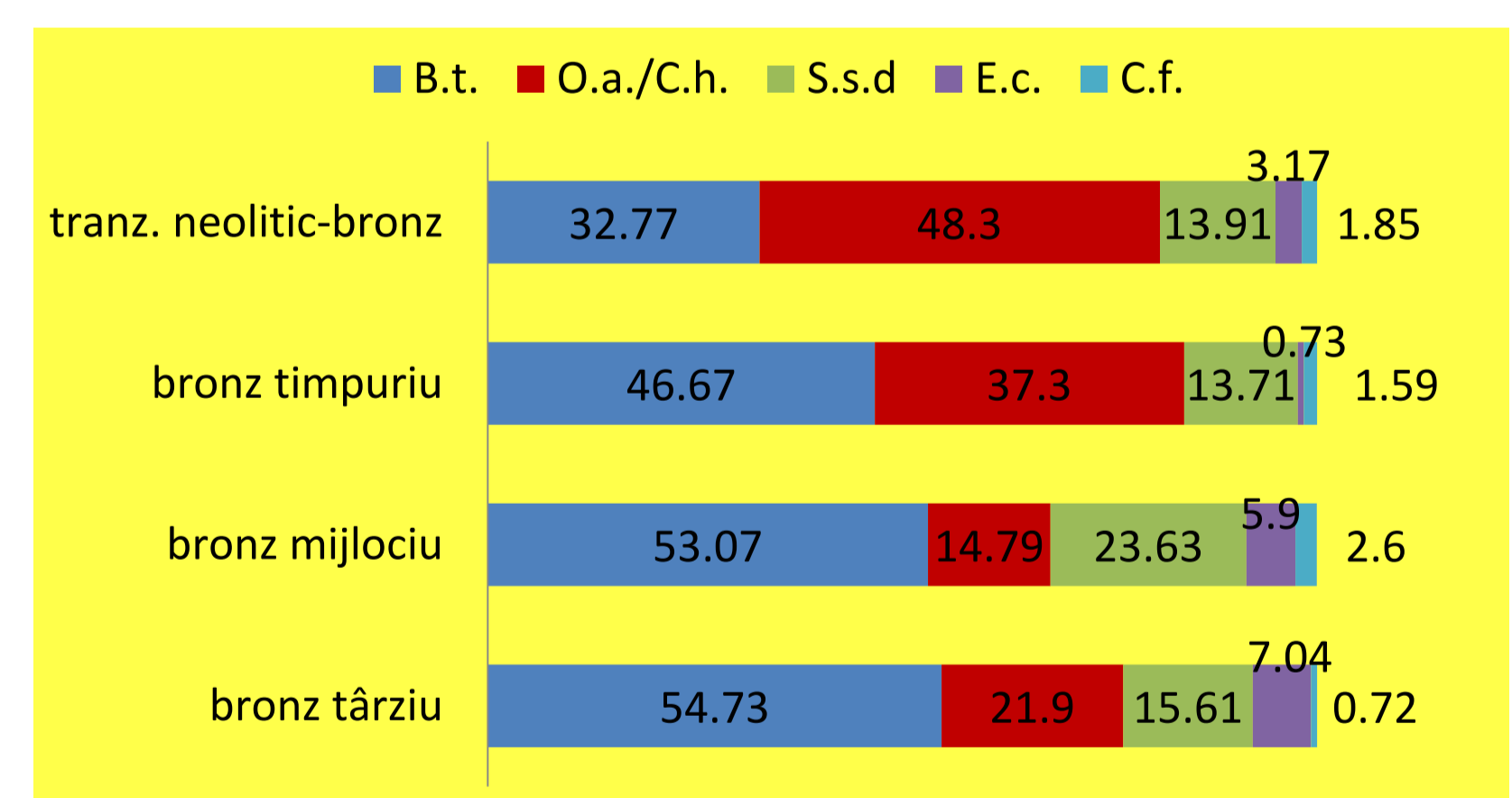
Regiune	<i>Bos taurus</i>	<i>Ovis aries</i> / <i>Capra hircus</i>	<i>Sus scrofa domesticus</i>	<i>Equus caballus</i>	<i>Canis familiaris</i>	Total mamifere domestice	Total mamifere identificate
Banat	810	300	412	118	51	1691	2556
Moldova	9302	2497	1769	807	170	14545	15293
Muntenia și Oltenia	1196	509	284	45	25	2059	2181
Transilvania	8721	4246	4815	1235	403	19420	23476

Moldova

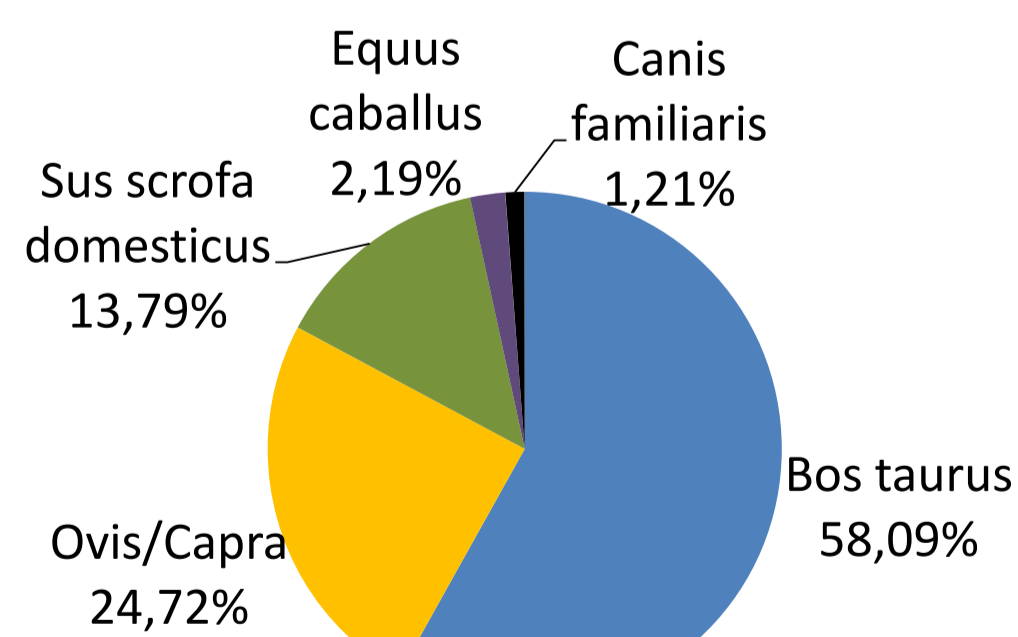

Bovinele sunt dominante în eșantioanele din perioada bronzului, mai ales în cea de-a doua parte a perioadei. Ovicaprinele sunt dominante în perioada de tranziție Neolitic-Bronz, iar în perioada Bronzului se plasează pe locul secund, exceptând perioada Bronzului Mijlociu când pe locul doi se plasează porcinele.

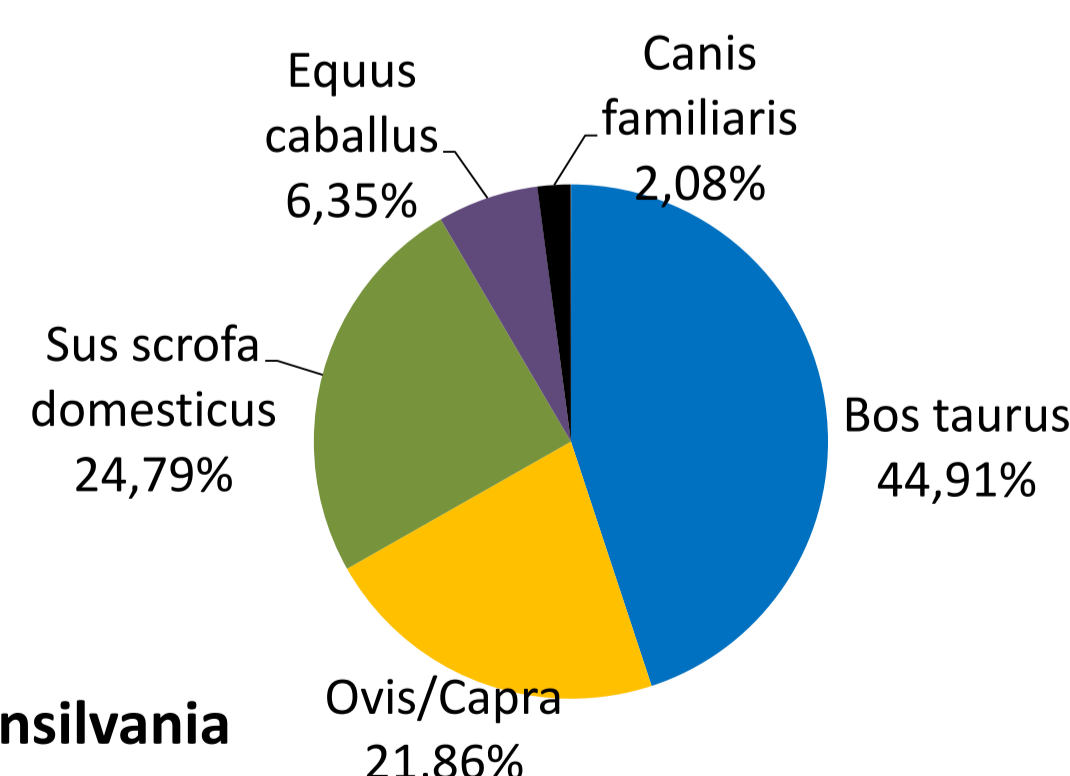

În această perioadă există și o variație regională a importanței pe care o au speciile de mamifere domestice în economia diverselor așezări. În Moldova, Muntenia și Oltenia șeptelul era dominat de bovine (peste 60% NR); ovicaprinele se plasează pe locul doi iar porcinele pe al treilea.

În Transilvania și Banat bovinele de asemenea sunt dominante, dar au o pondere mai redusă (circa 46% NR); porcinele sunt pe locul doi și ovicaprinele pe locul trei.

Transilvania

Resturile de cal au o pondere mai redusă în cadrul eșantioanelor arheozoologice: 2% pentru Muntenia și Oltenia și o frecvență mai ridicată (6%) în Moldavia, Transilvania and Banat.

Proporția calului crește, la sfârșitul epocii bronzului fiind 7% din totalul mamiferelor domestice, în comparație cu perioadele anterioare (3.17% în perioada de tranziție și 5.9% în Bronzul mijlociu).

Concluzii

Creșterea animalelor a reprezentat o ocupație foarte importantă pentru așezările din perioada bronzului, de pe teritoriul României, mai ales spre sfârșitul acestei perioade. Mamiferele domestice identificate sunt: bovina, oaia, capra, porcul, calul și câinele. Ponderea acestor specii în cadrul eșantioanelor luate în studiu variază de la o perioadă la alta, cât și de la o regiune la alta, datorită factorului cultural și a factorilor de mediu locali. Bovina domestică are cea mai mare frecvență în cadrul eșantioanelor arheozoologice.

References

- Vulpe, Al., 1997. Spațiul geo-anatolian și Europa sud-estică în lumina unei revizuri a cronologiei epocii bronzului, în *Memoriile Academiei Române, Secțiunea de Istorie și Arheologie*, IV (21): 33-47.
 Bindea, D., 2008. *Arheozoologia Transilvaniei în pre- și protoistorie*, Cluj-Napoca.
 Haimovici, S., 1964. Observații asupra metapodalelor de *Bos taurus* descoperite în așezările de Epoca Bronzului, în *Analele st. ale Univ. „Al. I. Cuza”, Iași, S. IIa Biologie*, X:183-192.
 El Susi, G., 1996. Vanatori, pescari și crescători de animale în Banatul mileniilor VI-I. Cr.-Id. Cr., Editura Mirton, Timisoara.